

Фондация за биологично земеделие БИОСЕЛЕНА

Socio-Economic Benefits Category
Winner 2016

NATURA 2000
AWARD

Отчет за дейността
2016 г.

Уважаеми читатели, партньори, колеги и приятели на Биоселена,

Отново е време за равностетка след поредната изминала година на труд, предизвикателства, успехи и малко разочарования. Равностетката от изминалата 2016 год. е от особена важност за нас, защото сме пред прага на 20-годишнината от основаването на фондацията. Затова и новата 2017 год. е емблематична за нас, тъй като освен деловата и професионална работа ще имаме възможност да отпразнуваме годишнината, както и да направим преглед на изминалия път. Пътят, който извървя целият екип, и проблемите, които се налагаше да се решават в процеса на работа, създадоха основата на една стабилна, авторитетна и ангажирана с каузи организация.

2016 год. също не спести трудностите и усилията пред екипа на Биоселена. Но благодарение на своята праволинейна и компетентна работа, Биоселена продължи да работи като авторитетен играч и партньор в областите, в които работи. В сектора на биологичното земеделие организацията се утвърди като търсен партньор и консултантска служба.

През 2016 год. продължи да се изпълнява новата Програма за развитие на селските райони 2014-2020 год. с приоритет на мерки в области, в които Биоселена работи от години- животновъдство, плодове и зеленчуци, лечебни и етерично-маслени култури. Разработват се и се очаква да стартират през новата 2017 год. нови мерки в подкрепа на късите вериги на доставки и местните храни. Биоселена инициира и успя да внесе в МЗХ предложение за нов план за развитие на биологичното производство в страната.

Дейностите на екипа на Биоселена през 2016 год. продължиха да бъдат съсредоточени в изпълнението на двата големи проекта, на които сме координатори: „За Балкана и хората“ и проект „Енергийна ефективност в българските млечни ферми“, като първия проект навлезе в последната си година на изпълнение, а вторият приключи в края на април 2016 год.

През 2016 год. Биоселена в партньорства с 5 български и 4 четири швейцарски организации получи престижната Награда „Натура 2000“ на Европейската Комисия в категорията социално-икономически ползи.

В края на годината Биоселена бе отличена и с наградата „Достъп до добра храна“ – 2016 в категория „Местни пазари“. Наградата се връчи в рамките на третата национална конференция „Достъп до добра храна“, организирана от Фондация „Българска месна традиция“ и Евро-Ток България.

Настоящият отчет представя накратко реализираните дейности от екипа на фондацията през 2016 год. и има за цел да запознае нашите партньори, съмишленици и приятели с резултатите и успехите през миналата година. Всички, които проявяват интерес към работа ни могат да следят проявите, новините и инициативите на организацията ни от нашата интернет страница, както и във Facebook:

www.bioselena.com

<https://www.facebook.com/bioselena.bulgaria>

Д-р Стоилко Апостолов - управител

Използвани съкращения:

АПБ	Асоциация на парковете в България
БФБ	Българска Фондация Биоразнообразие
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
Биоселена	Фондация за биологично земеделие „Биоселена“
БДЗП	Българско дружество за защита на птиците
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ИАСРЖ	Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
НПО	Неправителствена организация
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСП	Обща селскостопанска политика
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РГ	Работна група
ТРГ	Тематична работна група
УС	Управителен съвет
REDD	Réseau – Echanges – Développement Durable
FACE	Farmhouse and Artisan Cheese & Dairy Producers European Network
SDC	Swiss Agency for Development and Cooperation
SAVE	Safeguard for Agricultural Varieties in Europe
SVS	SchweizerVogelschutz– BirdLife Switzerland
WWF ДКПБ	WWF Дунавско-Карпатска програма в България
FIBL	Изследователски институт по биологично земеделие, Фрик, Швейцария

Съдържание

1. МИСИЯ И ВИЗИЯ НА ФОНДАЦИЯ ЗА БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ „БИОСЕЛЕНА“	4
2. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ФОНДАЦИЯТА.....	4
4. ПРИНЦИПИ НА РАБОТА.....	5
5. ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ НА БИОСЕЛЕНА.....	5
6. СТРУКТУРА И ЕКИП НА ФОНДАЦИЯ БИОСЕЛЕНА	6
7. БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ.....	7
8. КОНСУЛТАЦИИ	9
9. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ	11
10. ПРОМОЦИОНАЛНИ СЪБИТИЯ И КАМПАНИИ.....	12
11. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО	14
12. ПРОЕКТИ НА ФОНДАЦИЯТА	15
12.1. Проект „За Балкана и хората“	15
12.2. Проект «Енергийна ефективност и подобряване на качеството на млякото в българските млечни стопанства»	22
12.3. Проект „OK-NET Arable - Отглеждане на земеделски култури по методите на биологичното земеделие върху обработваеми площи“	25
12.4. Проект „Увеличаване на капацитета на земеделските производители за култивиране на медицински и ароматични растения чрез трансфер на знания и добри практики“	25
12.4. Други проекти.....	26
13. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	27
14. БИОСЕЛЕНА В МЕДИИТЕ	28
15. ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА ФБЗ „БИОСЕЛЕНА“	32

1. МИСИЯ И ВИЗИЯ НА ФОНДАЦИЯ ЗА БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ „БИОСЕЛЕНА“

Визията на Фондацията е да допринесе за развитие на биологичното и устойчивото земеделие, за увеличаване на пазарния дял на биопродуктите, за постигане на реална политическа подкрепа, като всичко това допринесе за увеличаване на благосъстоянието на населението в селските райони на страната ни, като същевременно ресурсите се ползват устойчиво без да се вреди на природната среда.

Мисията ни е активно застъпничество за биологичното земеделие и устойчиво ползване на природните ресурси, с активен достъп до Европейски и национални програми, съвременна нормативна уредба и насърчаване на тесни връзки с потребителите и развитие на местните пазари.

2. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ФОНДАЦИЯТА

- Популяризиране на биологичното и устойчивото земеделие сред производители, преработватели, търговци, потребители и политици като устойчив метод на производство, щадящ почвата и природните ресурси
- Изграждане на ефективни маркетингови вериги и оперативни групи за взаимодействие, включващи всички заинтересовани страни от производството до крайното потребление
- Изграждане на мрежа за обучение и консултации и осигуряване на професионални, съвременни и висококачествени обучения и консултации

3. ИСТОРИЯ НА ФБЗ „БИОСЕЛЕНА“

Фондацията е създадена през 1997 год. от Изследователския институт по биологично земеделие- Фрик, Швейцария, който от 1995 год. стартира като

координатор проект „Развитие на устойчивото земеделие в Централна Стара планина“, финансиран по линия на Споразумението за техническа помощ между България и Швейцария. Целта на проекта бе да подкрепи дейностите, свързани с прилагане на принципите на устойчивото селско стопанство. В хода на работата се роди идеята, че най-добрия начин за прилагане на устойчивите методи на земеделие е развитието на биологичното земеделие и производство. Това бе причината да се вземе решение и за учредяването на фондация, която да има за основна цел, прилагането, развитието и промотирането на принципите и методите на биологичното земеделие и опазването на природната среда.

В началото фондацията стартира като швейцарска структура с решаващия глас на швейцарските учредители и членове на УС, но с течение на времето Биоселена се обособи като неправителствена организация с български членове в Управителния и Контролния съвет и български екип от сътрудници. Като учредител швейцарският институт си запази правото на почетен член в управителния съвет и продължава да участва в дейностите на фондацията като партньор.

4. ПРИНЦИПИ НА РАБОТА

„Принципите на работата ни се основават на нашите ценности, които са прозрачност, качество и компетентност. Прозрачността за нас означава спазване на законите на страната, спазване на морално-етичните норми на поведение в отношенията с нашите партньори, зачитане и уважение престижа и авторитета им. Качеството за нас се изразява в предоставянето на качествени и квалифицирани услуги, а компетентността се изразява в надеждността ни като търсен сигурен партньор при реализирането на дейности, услуги и проекти.

5. ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ НА БИОСЕЛЕНА

- Разпространение на информация и ноу- хау по биологично земеделие, устойчиво използване на ресурсите и опазване на агробиоразнообразието, традиционни и занаятчийски методи на

производство, преработка във фермата, къси вериги на доставка, местни пазари;

- Законодателство и законодателни инициативи в областта на биологичното земеделие, агробииоразнообразието, занаятчийско производство и опазването на природната среда;
- Обучение по биологично земеделие, агроекология, преработка във фермата и други теми от областите на действие на фондацията;
- Работа в мрежи и партньорства с местни организации , държавни и общински власти;
- Сътрудничество с международни и чуждестранни организации

6. СТРУКТУРА И ЕКИП НА ФОНДАЦИЯ БИОСЕЛЕНА

През 2016 год. няма промяна в управителните органи на фондацията и в щатните сътрудници.

Върховен орган на управление на Фондацията е Управителният съвет, състоящ се от 6 члена, като един от тях е представител на швейцарския Научен институт по биологично земеделие в качеството му на учредител на Фондацията, останалите членове са български граждани - изявени експерти в различни области на общественения живот. Член на управителния съвет е и управителят на Фондацията.

Към фондацията има сформирани и контролен съвет, който се състои от двама експерти, които следят за прозрачното и законосъобразно изразходване на средствата и добро управление на организацията.

През 2016 год. е проведено едно заседание на Управителния съвет.

Екипът на фондацията се състои от 6 щатни сътрудници, включително и управителят на Фондацията, работещи в три офиса на територията на страната: Габрово, София и Карлово. Сътрудниците на фондацията са с различни компетентности, така че да покриват широк обхват от дейности и специфични области: растениевъдство, животновъдство, администрация, финанси,

управление на проекти и т.н. Екипът на фондацията се подпомага и от външни експерти в зависимост от нуждите през годината, като повечето от експертите се ползват в рамките на изпълняваните проекти като преводи, експертизи в областта на преработката на храните, финансови анализи, социологични проучвания и др.. Като основни външни експерти са счетоводителят на фондацията и ПР- експертът.

Управителен съвет	Контролен съвет
Димитър Ненков	Илиана Тодорова
Красимир Русев	Иванка Иванова
Орлин Радев	
Петър Бъчваров	
Стоилко Апостолов /управител/	
Иржи Урбан - представител на FIBL, Швейцария	

Екип на ФБЗ Биоселена:
Д-р Стоилко Апостолов - управител
Елисавета Пъндева - финансов мениджър
Тенчо Христов - ръководител консултантска служба
Николай Тихов – Директор ЦПО, консултант растениевъдство и пчеларство
Петър Киров – консултант растениевъдство, икономика и планиране
Петя Пенчева - административен сътрудник

Светлана Атанасова – счетоводител, нещатен сътрудник
Иваничка Тончева – Бустен – връзки с медиите, нещатен сътрудник

7. БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ

Основната приоритетна област на работа на фондацията е провеждането на политики в областта на биологичното земеделие, като реализирането им става чрез:

- консултации
- обучение
- законодателни инициативи
- промоционални събития и кампании

- активно присъствие в медийната среда

В света био земеделието се развива устойчиво, тенденциите са: ръст на сертифицираните площи, ръст на производството и консумацията на био храни. Три важни числа за състоянието в света: общо 43,7 млн. ха в 172 страни са сертифицирани за производство на био храни, които осигуряват годишен оборот от 80 млрд. долара.

Земеделската земя сертифицирана за био производство е 43,7 млн. ха, което представлява 0,99% от използваемата земеделска площ (ИЗП) в света. Първенци са Австралия (17,2 млн. ха), Аржентина (3,1 млн. ха) и САЩ (2,2 млн. ха). Страните с най-голям дял био площи от общата земеделска площ са Фолклендските (Малвински) острови (36,6%), Лихтенщайн (30,9%) и Австрия (19,4%). Сравнено с предходната година био площите са увеличени с почти 500 000 ха. Нарастване има във всички региони на света с изключение на Латинска Америка. Уругвай, Индия и Руска федерация са трите стани - отличнички по абсолютен размер на ново сертифицирани площи.

Пазарът на биопродукти в света се оценява на 80 млрд. долара, като Северна Америка и Европа представляват 90% от този пазар. В абсолютна стойност най-големи са продажбите на био продукти в САЩ: 27,1 млрд. евро (43% от световния пазар, Германия : 7,9 млрд. евро, Франция: 4,8 млрд. евро и Китай: 3,7 млрд. евро. За последните 15 години оборота от продажби на био продукти с е увеличил 5 пъти. За последната година най-голямо е увеличението в Швеция (с 40%) и Норвегия (25%).

Класацията по потребление на био продукти на глава от населението се води от Швейцария с 221 евро/глава/година, следвана от Люксембург (164 евро) и Дания (162 Евро).

България вече заема средата на таблицата по размер на сертифицираните площи (на 24-то място от общо 45 държави в Европа с общо 74351 ха). През тази година влизаме под светлината на прожекторите с много голямо увеличение на сертифицираните площи в сравнение с предходната година (32%), което ни нарежда на второ място в Европа след Руската федерация (70%).

Растежът е непрекъснат и устойчив от 2003 г. досега, като особено осезаеми са промените след 2007 година. Оттогава площите с био земеделие са се увеличили 7 пъти, а сертифицираните оператори са нараснали 13 пъти. В

момента 1,5% от ИЗП (използваемата земеделска площ) в страната е сертифицирана за био производство и 5% от регистрираните земеделски стопани. 33% от площите заети с етерично - маслени и медицински растения са био сертифицирани. 21 % от пчелните семейства в България също са био сертифицирани.

Екипът на БИОСЕЛЕНА участва активно в разработването и прилагането на национални и европейски политики за подпомагане на биологичното производство. За разлика от браншовите организации на био производителите, чиито основни усилия са насочени основно към финансово подпомагане на производството, БИОСЕЛЕНА работи за въвеждане на комплексен подход в държавната политика към сектора. Работим активно за подпомагане на всички съпътстващи този сектор дейности като професионално обучение и образование, научни изследвания и консултантски услуги, образование и възпитание на потребителите, стимули за въвеждане на био храни в заведенията за обществено хранене и институциите (болници, училища, детски градини, ведомствен кетъринг и др.)

Всички тези дейности отнемат време за подготовка и участие в срещи и работни групи, участие в международни форуми и обмяна на опит. Нито работното време, нито разходите за пътуване могат да бъдат покрити от традиционните дейности на фондацията. Единствено благодарение на проектите, по които работим успяваме да поддържаме високо ниво на компетентност и продължаваме да бъдем компетентен център по биологично земеделие в България – уважаван и желан партньор за Държавата и за бизнеса.

8. КОНСУЛТАЦИИ

Една от основните ключови дейности на фондацията като инструмент за развитие на биопроизводството в страната ни са консултациите, които предоставяме под формата на платена услуга или в рамките на изпълняваните проекти на земеделски производители, преработватели, търговци и други заинтересовани лица. Консултациите са в областта на агроекологията, биологичното растениевъдство, животновъдство, преработка и директни доставки съгласно Наредба № 26 на МЗХ. През 2016 год. бяха консултирани над 60 земеделски производители и преработвателни предприятия, от които трима

са с дългосрочни договори – ЗП Иван Данчев, „МЕГАЛ“ ЕООД и „БИОЛОГИКА“, ЕООД. Основните консултации са в областта на растениевъдството, по-малък дял заемат тези по теми от животновъдството. Увеличават се обаче консултациите по преработка във фермите съгласно разпоредбите на Наредба 26. Затова спомогна основно изпълнението на проекта „За Балкана и хората“, финансиран от Българо-швейцарската програма за сътрудничество. През 2016 год. са подписани 9 нови договори за консултиране. Както и през 2015 год. и през тази отбелязваме ръст на консултантските услуги. Основен принос за това имат проектите, които изпълняваме в момента, където активно работим със земеделските производители. Принос за увеличения брой на заявените консултации има и финансирането на мобилните консултантски услуги в рамките на проекта „За Балкана и хората“, което позволява да се предоставят безплатни консултации в периода на изпълнение на проекта. От значение е също така и стартиралата нова ПРСС, както и проектът „OK-NET Arable - Отглеждане на земеделски култури по методите на биологичното земеделие върху обработваеми площи“ .

Въпреки това ръководството на фондацията счита, че консултациите не са достатъчни и не осигуряват достатъчен финансов ресурс. Причините са комплексни, но основната причина е ниската мотивация на земеделските производители да търсят независим и компетентен съвет. Вина за това имат основно сертифициращите фирми, които принудени от жестоката конкуренция (16 фирми на 4000 оператори) или не прилагат изискванията на регламентите за био производство с цялата строгост, или влизат и в ролята на консултанти, съветвайки фермера как да реши определен проблем. Като втори субективен фактор може да се посочи и Националната служба за съвети в земеделието, която предоставя безплатни консултации и се финансира директно от държавата. Не на последно място е и потенциалният риск от неплащане на реализирана консултантска услуга, каквито имахме в известен период от работата си. Всички тези фактори правя средата, в която работим крайно неблагоприятна.

Некачествените консултантски услуги в национален мащаб рефлектират от своя страна и върху качеството на сертификацията. Европейската комисия проведе одит на системата за контрол и сертификация на биологичното производство в

България през м. ноември 2015 г, а през тази година се получи и официалният доклад на комисията с крайно негативни оценки и заключения, някои от които обосновани, но други доста субективни. През 2016 год. имаше и отнети лицензи на сертифициращи организации с цел да се подобри работата на сертифициращите органи и да се коригират дейностите, при които са отчетени отрицателни оценки. Екипът на Биоселена съдейства на експертите от отдел „Биологично земеделие” на МЗХ при отстраняване на някои нередности при сертификацията, също така участва в подготовката на официалното писмо с опровержения на някои крайни и чисто субективни и немотивирани отрицателни оценки в доклада на независимите одитори.

Натрупаните знания и експертиза по регистрация на обекти за преработка на животински продукти във фермата по Наредба 26 за директни доставки отварят нова перспектива за разширяване на обхвата на консултациите, които предлагаме след края на проекта „За Балкана и Хората“. Като възможност за това се явяват и новите мерки на ПРСС за късите вериги на доставка и оперативни групи за иновации.

9. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

През 2016 год. в Центъра по професионално обучение са проведени 9 курса, успешно са завършили 113 обучаеми.

По модул „Агроекология“ са проведени 5 курса и са обучени 72 земеделски производители и специалисти. По модул „Биологично производство“ са проведени 4 курса и са обучени 41 земеделски производители и специалист, от които 14 са новоназначени инспектори за биологично производство от две сертифициращи фирми – SGS и БулгарКонтрола.

През новия програмен период на ПРСС 2014-2020 е предвидена Мярка 1 Професионално обучение, която ще финансира курсове, семинари и демонстрационни дейности. За първи път по настояване на Биоселена се въвежда ваучерна система при прилагането на мярката. Всеки допустим кандидат - фермер, преработвател, собственик на гори ще може да кандидатства за ваучер на определена стойност, с който да може да заплати

участието си в курсове или семинари, провеждани от предварително одобрени от МЗХ обучаващи организации.

Организирахме и проведохме успешно двудневно обучение за тестване на резултатите от изпълнението на наредба 26, заключения и препоръки. Представяне на добри практики на контрол, прилагани на принципа на гъвкавост - примери от регламента на ЕС 4/2014 -. Презентация на последните промени. Представяне на добри примери от Австрия и Швейцария. Разработване на типов проект съгласно Наредба № 4. В обучението се включиха 28 служители от Българската агенция по безопасност на храните (централно управление и 8 областни дирекции) и Министерство на Земеделието и храните. Основен лектор на обучението беше д-р Paul Boss – директор на Кантоналната лаборатория в Берн, Швейцария. Обучението беше проведено във Вършец в СПА хотел АТА а практическата част – във фермата на Братя Пендански, с. Алтимир, Врачанско.

10. ПРОМОЦИОНАЛНИ СЪБИТИЯ И КАМПАНИИ

През 2016 г. организирахме 6 самостоятелни промоционални събития в рамките на проектите, които изпълняваме:

- Открит ден на фермата на сем. Йоткови в гр. Цар Калоян на 9 април 2016 год.
- Обяд с храна от Балкана с приготвяне на място от Ути Бъчваров за служителите на МЗХ на 6 юли 2016 (300 участници)
- Дегустация на фермерски храни на приема по случай Националния празник на Швейцария на 01 август 2016 г. в Швейцарско посолство (150 гости)
- Дегустация на фермерски и био храни на приема SWISSOIREE в хотел Хилтън, организиран от Швейцарско посолство и Българо-Швейцарската стопанска камара на 12 септември 2016 г. (250 гости)
- Открит ден на фермата „Под балкана” на ЗП Никола Кулов, общ. Карлово на 11 октомври 2016 год. г. (50 гости)

- Открит ден на фермата на ЗП Стоян Пелтешки в гр. Угърчин на 8 ноември 2016 г. (65 гости)

Допълнително представихме резултатите и продуктите от проектите със собствен щанд, продукти и материали на 13 национални и регионални събития:

- Международно селскостопанско изложение АГРА - Пловдив, 22-27 февруари 2016 г.
- Великденски фермерски пазар, София, 24.04.2016 год.
- Национален събор на овцевъдите, с. Арбанаси, 5-8 май 2016 г.
- Празник на розата, гр. Карлово, 29 май 2016 г.
- Празник на розата в гр. Казанлък, 4-5 юни 2016 год.
- Събор на народното творчество и животновъдство Ирин Пирин, 17-19 юни 2016 год. местността Предела
- Събор на народното творчество и животновъдство, Рожен, 15-17 юли 2015 г.
- Фермерски пазар пред сградата на МЗХ- 24 август 2016 год.
- Фермерски пазар в гр. Пловдив- 12 септември 2016 год.
- Празник на сливата, Троян, 22-25 септември 2016г.
- Празник на ореха, с. Голямо Дряново, 16-17 октомври 2016 г.
- Фестивал на фермерските храни, парк Заимов София, 11 октомври 2016 г.
- Дегустация на продукти от фермите на Годишните награда на биоразнообразието на 23 ноември 2016 год. в София
- Коледен фермерски пазар - 18 декември 2016 г.

Продуктите и услугите, които представихме по време на промоционалните събития са иновативни, интересни, вкусни и бяха високо оценени от гостите и посетителите на тези събития. Специални гости на нашите щандове бяха: г-н Томислав Дончев – Вицепремиер, г-жа Десислава Танева – Министър на земеделието и храните, Н.Пр. Денис Кнобел – Посланик на Конфедерация Швейцария в България, г-н Матия Порети; Н.Пр. Ксавие Лапер дьо Кабан - Посланик на Франция в България, Н.Пр. Том ван Оорсхот – посланик на Холандия в България, г-жа Йорданка Фандъкова- кмет на София и др.

Участието ни в промоционални събития беше отразено широко в национални, регионални и интернет медии. Общият брой на посетителите във всички събития, в които сме участвали през 2016 година надвишава 300 000!

11. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

Експертите на фондацията успешно работиха в работните групи по мерките на ПРСР. Управителят на фондацията е член на Комитета за наблюдение на ПРСР 2014-2020 без право на глас. Причината е решение на Министерски съвет от 2013 г., според което всички НПО, регистрирани в частна полза могат да имат само съвещателен глас в Комитетите за наблюдение на Оперативните програми и ПРСР. Във всички работни групи на ПРСР има представител на Биоселена.

По Мярка 11 "Биологично земеделие" за първи път в България ще бъде подкрепено биологичното животновъдство.

По мярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства" са включени три приоритетни: животновъдство, плодове и зеленчуци и етерични - маслени култури. Приоритетно ще се подпомагат също биологично производство и стопанства в необлагодетелствани райони.

Очаква се да стартират и мерките от група 16 и група 19, свързани с създаване на оперативни групи за иновации и къси вериги за доставка. По тези мерки екипът на фондацията планира активно участие, тъй като те ще бъдат естествено продължение на работата по проекта „За Балкана и хората“.

През 2016 год. съвместно със социолози от Софийския университет „Свети Климент Охридски“ се разработи План за действие за развитие на биологичното производство в Република България за периода 2016-2020 год. По този начин подпомогнахме работата на отдел „Биологично земеделие“ към МЗХ и работната група, която имаше за задача да разработи мерките в подкрепа на биологичното производство в страната.

За съжаление прогнозите за изпълнението на мерките по ПРСР не са оптимистични. Очертава се неблагоприятна тенденция по отношение подпомагането на биологичното земеделие и агроекологичните мерки в резултат на планиран недостатъчен финансов ресурс. Очакванията са да се ограничи финансирането по тези мерки, като подпомагането ще бъде само за бенефициенти по програмата, които имат вече сключени договори.

12. ПРОЕКТИ НА ФОНДАЦИЯТА

12.1. Проект „За Балкана и хората“

През септември 2016 год. проектът „Да свържем опазването на природата с устойчивото развитие на селските райони“, финансиран по Българо-швейцарската програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социални неравенства., навлезе в своята пета последна проектна година. По искане на партньорите и с одобрението на Финансиращия орган проектът бе удължен с още една година и ще приключи на 31 август 2017 год. Мотивите за това са най-различни, като основни се явяват промените в политическата и икономическата среда, което наложи някои от дейностите да бъдат отложени във времето с цел гарантиране на успешното им изпълнение и приключване. Проектът се изпълнява от консорциум от 6 български и 4 швейцарски организации.

Български партньори:	Швейцарски партньори:
Фондация Биоселена	REDD
WWF - Дунавско-карпатска програма	Pro Natura
Българско дружество за защита на птиците	SAVE foundation
Асоциация на парковете в България	SVS Bird life Switzerland
Българска фондация Биоразнообразие	
Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството	

Фондация Биоселена е водеща организация в консорциума и изпълнява ролята на оперативно звено. Стоилко Апостолов е координатор на проекта, а Елисавета Пъндева е финансов мениджър на проекта. Екипът на Биоселена е ангажиран основно в изпълнение на дейностите по Компонент В „Разработване на модели на устойчиво развитие на селските райони и подобряване на социално-икономическите условия чрез увеличаване на доходите на местните общности и бизнеси“ Целта на компонента е създаване на по-добра среда за развитие на фермерите и местните бизнеси, така че екологичните им продукти и услуги да получат по-висока цена чрез подобро качество и маркетинг, а приходите им да нараснат с поне 15 % . В рамките на компонента се залага на разработване на вериги за продажба на продукти, произведени във фермата, т-н. директни

доставки и организиране на фермерски пазари, където фермерите-бенефициенти на програмата ще могат да реализират своите продукти. Целта е фермерите- бенефициенти да получат финансова и техническа подкрепа при реализацията на своите бизнес планове. Компонентът се изпълнява съвместно с Българско дружество за защита на птиците.

През петата година се направиха значителни адаптации в проектните дейности и съответно в бюджета, за да се постигне по-голям ефект от тях. Една от ключовите промени е решението за подпомагането на фермерите да стане на национално ниво като се спазват определените и одобрени критерии за избора им. Одобрени са и нови дейности като провеждане на открити дни във фермите на регистрираните по наредба 26 фермери- бенефициенти на проекта, пътуване за обмяна на опит в Румъния, анализ на ефективността на производството във фермите- бенефициенти по проекта и др, разработване на план за развитие на биологичното производство в страната и др.най-вече, свързани със заключителната фаза на проекта и по-доброто му представяне в обществото.

Ключово за дейностите на екипа се оказва решението за разширяване в национален обхват на подпомагането на фермерите при определени критерии. Благодарение на тази промяна в края на 2016 год. се увеличи броят на регистрираните обекти съгласно разпоредбите на Наредба 26 - подпомогнатите от проекта ферми вече са 211 от които 17 са млечни ферми, 2 са пчеларските предприятия, 1 стопанство е за производство на яйца от пълпъдъци и 1 за производство на заешко месо. Благодарение на взетото решение за подпомагане на фермерите на национално ниво, през есента на 2016 год. имаше интензивна работа по консултирането и подготовката на фермерите за регистрация на обекти по Наредба 26. Бяха подкрепени финансово и технически 7 нови фермери от цялата страна. Вследствие на тези мерки консултираните фермери от Биоселена с регистрация по наредба 26 са вече следните:

ЗП Иван Данчев	с. Добродан, общ. Троян	Сурово краве мляко - Био
Биопчелин Начеви	гр. Калофер	Биологични пчелни продукти
Биопчелин Попови	гр. Калофер	Биологични пчелни продукти

"МАРТИ 1999" ЕООД	с. Беријево, общ. Севлиево	Сурово краве мляко
Ферма под Балкана Демонстрационна ферма В.6.1.	с. Васил Левски, общ. Карлово	Бяло саламурено сирене, косело, пастъоризирано мляко от биволско, козе и овче мляко
"Чемерник" ООД	с. Бов, общ. Своге	Бяло саламурено сирене, синьо сирене, косело, пастъоризирано мляко от краве и овче мляко
Стожан ЗФ12 ЕООД	Угърчин	Бяло саламурено сирене от краве и овче мляко
"ИЗО 2007_ЕООД	с. Нефела, общ. Враца	Бяло саламурено сирене и кисело мляко от краве мляко
ЗП Йосиф Костов	с. Ново Паничарево, общ. Приморско	Краве бяло саламурено сирене, краве кашкавал, кисело мляко и пастъоризирано мляко краве мляко
ЗП Тодор Кольов	гр. Вършец	Краве бяло саламурено сирене, и краве кисело мляко
ЗП "Димка Христова"	гр. Казанлък	Заешко месо
ЗП Иван Тинков	гр. Сопот	Пъдпъдъчи яйца
ЕТ Петър Илиев	с. Тулово, общ. Мъглиж	Млечни продукти от краве мляко
"Българска млечна компания - Чепеларе" ООД	гр. Чепеларе	Млечни продукти от овче мляко
"Заралийски млечни и месни продукти" ЕООД	гр. Стара Загора	Млечни продукти от козе мляко
Зелена Странджа ЕООД	гр. Стралджа	Сирене и кашкавал от овче и краве мляко
ЗП Овцеферма Рай	с. Паницово, общ. Несебър	Сирене, кисело мляко и кашкавал от овче мляко
ЗП Стоян Кисьов	с. Паничарево, общ. Гурково	Сирене и кашкавал от овче и краве мляко

ЗП Иван Манавски	с. Горни Домлян, общ. Карлово	Сурово краве мляко
Илия Ангелов	Първомай	Сурово краве мляко
ЕТ " Братя Николови - Христо ников "	гр. Белене	Сирене, кисело мляко и кашкавал от овче мляко

Фермерите се включват активно и във всички промоционални дейности на проекта, които са едни от най-силните и успешни проектни линии на действие.

Увеличава се и групата на консултираните по биологично производство фермери в рамките на дейността за мобилни консултантски услуги. Търсенето е практически от цялата страна, с превес на консултациите в областта на растениевъдството, но се забелязва и слаба тенденция на повишаване на интереса към консултациите по биологично животновъдство.

През 2016 год. се проведеха и два открити дни – във ферма „Под Балкан“ в с. Васил Левски и фермата на ЗП Стоян Пелтешки в гр. Угърчин. Посещаемостта на двата открити дни бе около 40 човека- журналисти, партньори и местни производители. Бяха реализирани и много публикации в медиите.

За първи път се обърна внимание на икономическите показатели в земеделските стопанства, като за целта се планира дейност за анализ на икономическата ефективност от прилаганите дейности в пилотните ферми. С цел обективна оценка на производството във фермите външен експерт-финансов анализатор разработи методика и модели за оценка на ефективността във фермите бенефициенти. Разработени бяха 5 модела на оценка на ефективността в първите регистрирани по наредбата ферми- ферма „Под Балкана“ на ЗП Никола Кулов, с. Васил Левски, фермата на ЗП Христо Василев- с. Нефела, фермата на ЗП Стоян Пелтешки, гр. Угърчин, ЗП Цветко Начев- производител на биологичен мед и ЗП Гроздан Попов- производител на биологичен мед от гр. Калофер. Методиката и разработени модели за оценка на ефективността са приложими при оценката и на други подобни производства.

През октомври 2016 се проведе и пътуване в Румъния за обмяна на опит с колеги от румънската страна, които изпълняват сходен с българския проект. В пътуването се включиха производители, подкрепени от проекта, а Биоселена

финансира и престоя на журналист и оператор от телевизия АГРО ТВ, които направиха интересни репортажи от срещите с румънските колеги и посещенията на обектите, подкрепени от швейцарската страна в Румъния. Репортажите бяха излъчени по АГРО ТВ, както и качени на всички интернет страници на участниците в пътуването и интернет страницата на проекта и фейсбук страницата.

В областта на законодателството беше финансирано разработването на План за действие за развитие на биологичното производство в Република България за периода 2016-2020 год. Проектът на план бе подготвен от двама външни експерти- социолози от СУ „Свети Климент Охридски“ и официално внесен в МЗХ за обсъждане. Предстои разглеждането и приемането му в работната група към МЗХ.

Управителят Стоилко Апостолов участва в Осмия конгрес на Европейската мрежа на фермерите и занаятчийските производители на сирене, който се проведе в периода 24-28 октомври 2016 год. По време на престоя си той проведе срещи със сродни организации и производители, обсъди европейската нормативна уредба за производството на млечни продукти с цел инициране на законодателни промени и адаптации на съществуващата нормативна база и в страната. В резултат на това се постигна договореност да се финансира в България преводът и издаването на Европейския наръчник за добри хигиенни практики при традиционното производство на храни. Минипроектът за издаването на наръчника ще стартира в началото на 2017 год.

Експерт на фондацията посети през ноември животновъдното изложение EUROTIER в Хоновер, Германия, където представи дейностите на фондацията и проекта и се запозна с новостите в бранша.

През юни месец се проведе двудневно обучение за по гъвкаво прилагане на европейските регламенти за храните – Регламент 852/2004 и Регламент 853/2004 г. В обучението се включиха 28 служители от Българската агенция по безопасност на храните (централно управление и 8 областни дирекции) и Министерство на Земеделието и храните. Основен лектор на обучението беше д-р Paul Boss – директор на Кантоналната лаборатория в Берн, Швейцария. Обучението беше проведено във Вършец в Спахотел АТА а практическата част – във фермата на братя Пендански от с. Алтимир, Врачанско. Традиционно обучението премина при засилен интерес от страна на експертите на БАБХ,

съответно и резултатите от обучението са вече факт. Налице е по-голяма адекватност и гъвкавост при прилагане на разпоредбите на Наредба 26 при лицензирането на обектите за преработка.

Изключителни усилия се отделиха на целия спектър от дейности в подкрепа на пазарната реализация и маркетинга на фермерските храни. За целта се проведеха няколко срещи с представителите на Хранкооп София, Пазари Юг и Общинския съвет с/м Столична община с цел постигане на съгласие относно провеждане на седмични фермерски пазари. За съжаление, въпреки изразения интерес и подкрепа от страна на Столична община и личния ангажимент на г-жа Фандъкова- кмет на София, не се постигна положително решение относно механизма и начина на организирането и провеждането на регулярни седмични пазари в центъра на София. През 2016 го. се организираха три пазара съвместно с Хранкооп София:

- Великденски фермерски пазар- 24 април 2016 год.
- Фестивал на фермерските храни- 11 октомври 2016 год. в прк „Заимов” София
- Коледен фермерски пазар- 18 декември 2016 год.

Идеята продължава да се обсъжда, но за момента няма конкретни резултати.

Фермерите обаче участват активно в различни регионални пазари на територията на цялата страна. Двама имат и вече открити собствени магазини. Ферма „Под Балкана” откри свой магазин в гр. Пловдив, а ЗП Христо Василев от с. Нефела има два магазина в София- в Централни Хали и в района на НДК.

За успешното маркетингане на фермерските храни се включиха и двама от швейцарските експерти по проекта- Маркус Люти и Ана Пере. Маркус Люти участва в семинар относно подобряване на продажбите на фермерските продукти , а Ана Пере участва в работна среща относно възможностите за създаване на запазен знак на фермерските продукти и сдружаването на производителите.

През декември 2016 год. се състоя отново среща на подпомогнатите от проекта фермери относно възможностите за сдружаването им с цел общи продажби и регистрация на общ запазен знак. На срещата беше обсъдено и предложението за общи стандарти за ползване на запазения знак.Предстои през 2017 год. да

стартира процедура по фактическото им обединение под съответна законоустановена правна форма и регистрация на знака.

За съжаление резултатите не са задоволителни по редица обективни и субективни причини, като забавяне в стартирането на новите мерки от ПРСС, личностни антагонизми и др., но екипът на проекта смята, че тези проблеми са преодолими и е възможно да се създаде работеща структура, която да продължи да работи след приключване на проекта.

Традиционно изключително успешно бе представянето на проекта на различни национални и регионални събития. Биоселена съвместно с фермерите-бенефициенти на проекта, участва на следните изложения:

- Международно селскостопанско изложение АГРА - Пловдив, 22-27 февруари 2016 г.
- Национален събор на овцевъдите, с. Арбанаси, 5-8 май 2016 г.
- Празник на розата, гр. Карлово, 29 май 2016 г.
- Празник на розата в гр. Казанлък, 4-5 юни 2016 год.
- Събор на народното творчество и животновъдство Ирин Пирин, 17-19 юни 2016 год. местността Предела
- Събор на националното творчество и животновъдство, Рожен, 15-17 юли 2015 г.
- Празник на сливата, Троян, 22-25 септември 2016г.
- Празник на ореха, с. Голямо Дряново, 16-17 октомври 2016 г.

През месец август се направи и кратък филм (в рамките на 30 минути), който показва няколко от фермите, подкрепени от проекта. Предстои провеждане на оценка на проекта в периода февруари – април 2017 г.

Като изключителен успех за работата на целия екип на проекта е спечелването на престижната Награда „Натура 2000“ на Европейската Комисия в категорията социално-икономически ползи. Тази награда по-най добър начин илюстрира успехите на проекта и признанието на европейско равнище. А в края на годината, на 14 декември 2016 год. Биоселена бе отличена с наградата „Достъп до добра храна- 2016 „ в категорията „Местни пазари“ на Фондация „Българска месна традиция“. Наградата се присъди за приноса ѝ в успешното осигуряване на достъп до качествени храни, произведени от местни малки производители. Наградата е поредното

доказателство за успешната работа на екипа в сфера, която е от полза на цялото общество.

Във връзка с Наградата на Европейската Комисия на 4 октомври 2017 год. в София, хотел „Арена ди Сердика“ се състоя Национален форум „Бизнес и биоразнообразие“ с участието на г-н Юрген Мюлер-началник на кабинета на г-н Кармену Вела- комисар по околна среда, молско дело и рибарство на ЕК. Във форума взе участие и г-жа Евелина Василева- министър на околната среда и водите, представители на държавни институции, партньорски организации и бенефициенти. След форума г-н Юрген Мюлер посети и бенефициенти по проекта, след които бе и фермата на Стоян Пелтешки с регистрацията по Наредба 26.

12.2. Проект «Енергийна ефективност и подобряване на качеството на млякото в българските млечни стопанства»

Основната цел на проекта е да допринесе за постигане на устойчиво развитие и опазване на околната среда в България чрез използване на възобновяеми енергийни източници като дървесина и соларни панели за осигуряване на топла вода за миене и почистване. Проектът ще стимулира използването на щадящи околната среда енергийни източници при производството на мляко в малките и среди ферми в страната.

Постигнатите резултати в края на проекта са :

- Изградени инсталации от възобновяеми енергийни източници в 3 млечни ферми;
- 150 фермера и 200 студенти са запознати с добрите практики и

След като през 2014 год. се изградиха инсталациите за производство на топла вода в трите демонстрационни стопанства, през 2015 и до 30 април 2016 год. акцентът в работата по проекта бе тестване на инсталациите, проследяване на ефекта от прилагането им в стопанствата и промотиране на резултатите от проекта.

През 2016 год. акцентът бе представен на международното селско стопанско изложение АГРА 2016 . В рамките на изложението на 25 февруари се проведе конференция на тема Иновациите в българското земеделие: първи стъпки по пътя на ЕПИ-АГРИ. Конференцията се организира в сътрудничество с Института за агростратегии и иновации и с подкрепата на УниКредит Булбанк.

Конференцията имаше следните цели:

- Да даде повече информация за това какво се разбира по понятието „иновация” в условията на новата ОСП на ЕС в програмния период 2014-2020
- Да представи перспективите за въвеждане на иновациите в българското земеделие и хранителната промишленост с помощта на ЕПИ:
- Да очертае възможностите за финансиране на приоритетните области на сътрудничество посредством представянето на добрите практики при въвеждането на иновациите в други страни-членки на ЕС:
- да постави началото на обществено обсъждане по подготовката на съответното нормативна уредба:
- Да стимулира процеса по ефективно прилагане на м. 16 от ПРСС 2014-2020 год.

Специален гост на конференцията беше ръководителя на отдела за ЕПИ-АГРИ към Европейската комисия г-н Паком Еунга. Експерти от Холандия, Норвегия, Италия, Германия и Португалия споделиха опита си чрез конкретни примери при сформирани Оперативни иновативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост. Българските партньори представиха резултатите на порекат, а представителите на норвежкия партньор- г-жа Йорун Тонесен и г-н Йохан Елингсен представиха приложението на възобновяемите енергийни източници в норвежкото земеделие.

На конференцията присъстваха Н. ПР. г-жа Гуро Катарина Викьор- посланик на Кралство Норвегия и г-н Левон Хампарцумян – главен изпълнителен директор и председател на Управителния съвет на „УниКредит Булбанк“. Участие взеха също така г-на Антон Аспарухов - директор на дирекция „Развитие на селските райони” МЗХ и експерти от дирекцията.

Конференцията премина при изключителен интерес. Над 200 бяха регистрираните участници в конференцията- представители на земеделски браншови организации, научни институти и университет, неправителствени и

бизнес организации, земеделски производители, държавни институции. Конференцията бе отразена в 28 електронни и хартиени медии. Конференцията се излъчваше на он-лайн, а запис от нея може да се види на интернет страницата на ФБЗ „Биоселена“.

В периода 12-15 април 2016 год. се състоя пътуване на българска група от експерти в Норвегия. Целта на пътуването бе да се представят резултатите от проекта в Норвегия и да се търсят възможности за разширяване на сътрудничеството в областта на иновациите в селското стопанство. От страна на Биоселена в пътуването участваха Д-р Стоилко Апостолов и г-жа Иваницка Тончева- Бустен- ПР експерт на фондацията.

Българските експерти посетиха Министерството на земеделието на Норвегия, Университета по природни науки и биологична говедовъдна ферма.

Участниците в пътуването проведоха редица срещи с норвежки експерти в областта на земеделието и зелената икономика. Проведоха се разговори и дискусии по актуални теми и се обсъдиха възможностите за обмен на добри практики и реализирането на нови идеи и проекти. Интервю с Д-р Стоилко Апостолов бе публикувано в норвежкия ежедневник Nationen.

На 9 април 2016 год. се проведе и последният открит ден във фермата на семейство Йоткови в гр. Цар Калоян. Фермата бе посетена от над 40 души- земеделски производители, представители на местни и национални медии, експертите от ТУ и други заинтересовани. Посетителите се запознаха с производството във фермата и с ефекта от прилагането на ВЕИ инсталацията. Семейство Йоткови споделиха своя опит от работата им с новата иновативна инсталация.

Българският партньор – Тракийски университет, Стара Загора публикува и няколко статии с анализ на ефективността на изградените системи в специализирани научни издания. Резултатите от направените изследвания във фермите са включени в образователните програми на университета. За целта Биоселена дари мобилната инсталация за топла вода на Агрономическия факултет на Тракийския университет за целите на образователните програми.

Проектът приключи успешно на 30 април 2016 год. Финансовият отчет бе одитиран и одобрен от финансиращата агенция, финалното плащане бе изпълнено след одобрение на финалния отчет.

12.3. Проект „OK-NET Arable - Отглеждане на земеделски култури по методите на биологичното земеделие върху обработваеми площи”

В началото на 2015 г. Европейската комисия одобри и подписа договор за финансиране на голям международен проект по програмата за наука на ЕС „Хоризонт 2020”.

Целта на проекта е подобряване на обмена на иновативни и традиционни знания между фермери, консултанти и учени за повишаване на производителността и качеството на биологичното земеделие в цяла Европа, за задоволяване на пазарното търсене в бъдеще.

Проектът стартира в началото на 2015 год. консорциума включва 17 европейски научни, консултантски и фермерски организации от 13 държави.

През м. април 2016 се проведе втората координираща среща между партньорите в Лондон, на която присъства управителят д-р Стоилко Апостолов като координатор на проекта.

През тази година стартира и сайтът на проекта за обмен на добри земеделски практики. Сайтът е преведен на български език и представен на няколко конференции и семинари. Разработените инструменти се обсъждат и тестват в групата от фермери в рамките на проекта. На 15 декември в Пловдив се състоя и среща с групата фермери за тестване на някои от предложените иновативни инструменти. На срещата присъстваха 15 фермери и представители на научни институти. Взе се решение в 3 ферми да се правят изпитвания и демонстрации на почвени обработки със щригелна брана, а в две- директна сеитба по метода No-Till.

В края на декември също така се подготви допълнителен бюджет за новите демонстрационни дейности, който е изпратен на координиращия орган и се чака неговото одобрение.

12.4. Проект „Увеличаване на капацитета на земеделските производители за култивиране на медицински и ароматични растения чрез трансфер на знания и добри практики”

Проектът се финансира от програма Еразмус + и се изпълнява в партньорство с „Про био“ ООД, Македония и Американски земеделски колеж „Perrotis“ – Солун, Гърция. Проектът стартира през 2016 год. Целта на проекта е да се обменят добри практики от България, Гърция и Македония в сектор „Медицински и ароматични растения“. Водеща организация са македонските ни колеги, а страната с най-голям опит и с най-развито производство е България. През 2016 год. се проведеха три срещи на екипите на проекта, на които експертите и производители на медицински и ароматни растения обмениха добри практики.

В периода 28 март- 1 април 2016 год. се проведе първата среща в Солун Гърция, в началото на юни беше втората среща – в Карлово, където експертите посетиха полетата с етерично-маслени култури и преработвателни предприятия. На 16 и 17 ноември отново в Солун се проведе научно-практическа конференция, на която се представиха резултатите от проекта. През 2017 год. е заключителната конференция в Скопие.

12.4. Други проекти

- Проект „Подкрепа за занаятчийски производства“, финансиран от програма ЕРАЗМУС + на Европейския съюз. Проектът е традиционно продължение на сътрудничеството с партньорската организация от Франция. По проекта се финансират обучителни пътувания за обмен на практики в областта на занаятчийските производства. Проектът приключи през 2016 год.

През 2016 год. се подготвиха и няколко проектопредложения за финансиране, които са внесени и предстои одобрението им:-

- Предложение за проект „Повишаване на конкурентоспособността и производителността на биологичните производители чрез въвеждането на нови продукти и достигане до нови пазари” – “AGROBIONET”. Проектът е предложен за финансиране към Фонда Interreg Balkan- Mediterian. Проектът е подготвен съвместно с Българската туристическа камара и организации от Гърция, Македония, Албания и Кипър. Проектът е преминал първото ниво на оценка за административен капацитет. В началото на 2017 год. ще се обявят резултатите от техническата крайна оценка.
- Предложение за проект „Разработване и тестване на мерки за ограничаване на чужди инвазивни растителни видове”. Проектът кандидатства за

финансиране по програма Life + на Европейския съюз. Разработен е съвместно с Фондация „Информация и природозащита“, която ще е и водещата организация по проекта.

- Проект “LIFESEED”- Разработване, изпитване и демонстрация на мерки за производство на биологични семена. По проекта Биоселена е партньор с 25 научни и неправителствени организации от Европейския съюз и Швейцария. В края на декември Европейската комисия изпрати уведомление, че проектът е одобрен за финансиране.

- Обмен на мобилности за учащи от професионалните училища в Македония и България. Проектът кандидатства за финансиране по програма Еразмус +, Дейност Професионално образование и ще се изпълнява съвместно с македонската организация Про-био, с която имаме добро партньорство. В рамките на проекта се предвиждат мобилности на ученици от професионални земеделски училища от България и Македония. Проектът се разработи в края на декември. Очаква се в началото на 2017 год. да се получи информация за одобрението му или отхвърлянето му за финансиране.

Традиционна експертите на фондацията участваха като лектори в различни форуми, семинари и работни срещи по покана на държавните институции и партньорите на фондацията.

13. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

От 1998 год. Фондацията е член на IFOAM.

От 2014 година сме асоцииран член на Европейската мрежа на фермерските и занаятчийски производители на сирене и млечни продукти – FACE /Farmhouse and Artisan Cheese & Dairy Producers European Network/ <http://www.face-network.eu/>.

Фондация Биоселена си партнира успешно с различни международни организации - учредителя на Фондацията – Изследователски институт по биологично земеделие – FiBL, Швейцария, Глобалния екологичен фонд, IFOAM - Международната организация на биологичните движения, немската интернет платформата за търговия с биологични продукти - o-tx.com. От 1998 год.

Фондацията е партньор на FiBL при подготовката на статистическата информация за производство на биологични продукти, площи и култури, включени в системата на контрол съгласно разпоредбите на чл. 36 от регламент (ЕО) № 834/ 2007 но Съвета.

От май 2012 год. Фондация Биоселена представлява немската платформа за он-лайн търговия с биологични продукти o-tx.com.

Традиционно добро е сътрудничеството с асоциация „Savoir-faire et découverte”, както и със земеделската камара на Департамент Drome, Франция в участието на българска делегация на изложението Tech&Bio, организирано в земеделския лицей във Валанс, Франция.

През тази година особено успешно се развива партньорството с македонската неправителствена организация- ПРо-био, с която имаме един успешен проект и в момента подготвяме втори.

14. Биоселена в медиите

Традиционно българските медии свързват името Биоселена с нови идеи и инициативи. Това се дължи основно на проектите, които изпълняваме – във всеки от тях има иновативни за България елементи. С всяка изминала година се увеличава присъствието на Биоселена в медиите. Участието на сътрудници в интервюта, пресконференции и други медийни събития се отразява основно по линия на проектите, по които работи фондацията. През 2016 г. Биоселена е спомената над 300 пъти в различни публикации в електронните и печатни медии.

По-долу са дадени някои от най-важните изяви и събития с участието на Фондацията, отразени в медиите:

Проектът „За Балкана и хората“ спечели наградата **НАТУРА 2000** на Европейската комисия за 2016 година в категорията *социално-икономически ползи*. Наградите НАТУРА 2000 се присъждат на най-успешните проекти, допринесли за опазване и управление на територии от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000.

БИОСЕЛЕНА бе отличена с наградата „Достъп до добра храна“ – 2016 в категория „Местни пазари“. Церемонията по награждаването се проведе в София в рамките на третата национална конференция „Достъп до добра храна“, организирана от Фондация „Българска месна традиция“ и Евро-Ток България.

Наградата се връчва на БИОСЕЛЕНА за успешното осигуряване на достъп до качествени храни, произведени от местни малки производители. Тя е обществено признание за дългогодишна ни работа за насърчаване на производството на местни храни, подкрепата за фермери и малки производители и скъсяването на веригите за продажби.

БИОСЕЛЕНА бе съорганизатор на **Първата международна конференция „Иновациите в българското земеделие: първи стъпки по пътя на ЕПИ-АГРИ“**, която се състоя на 25 февруари 2016 в рамките на Международната селскостопанска изложба АГРА в Пловдив.

Серия открити дни във фермите в Добродан (Троянско), Момино село (Пловдивско) и Цар Калоян (Разградско) представиха иновативна комбинирана

инсталация за производство на топла вода от възобновяеми енергийни източници. Инсталацията бе внедрена по проекта **„Енергийна ефективност и по-добро качество на млякото в българските ферми“**

(2014 – 2016), изпълнен от БИОСЕЛЕНА, Тракийския университет – Стара Загора и най-голямата норвежка неправителствена организация NorgesVelc финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм „Иновации за зелена индустрия“.

БИОСЕЛЕНА участва в организирането на **фермерски пазари** и представянето на фермерски продукти на панаири и изложения в София, Пловдив, Бургас, Троян, Благоевград, Стара Загора, Арбанаси, Карлово и др.

Фермери и малки производители от райони на Натура 2000 в Централна и Западна Стара планина получиха финансова подкрепа и консултации да започнат преработка във фермата и да излязат на пазара и за да продават пряко на потребителите в рамките на проекта „За Балкана и хората“.

Провеждане на обучение в центъра за професионално обучение към ФБЗ „Биоселена“. Центът е лицензиран от НАПОО за обученията по професия "Фермер", специалност "Земеделец". На завършилите се издават удостоверения, даващи им право да кандидатстват по държавни програми за финансиране или други такива, изискващи предварително преминаване на такъв курс.

76 експерти от Министерството на земеделието и храните и Българската агенция по безопасност на храните участваха в **обучение по добрите практики** по прилагането на Наредба 26 на Министерството на земеделието и храните за

преработка във фермата и директни продажби, организирано от БИОСЕЛЕНА през юни 2016. Това бе третото поред обучение, което Фондацията прави за експерти от държавната администрация за промените в законодателството и наредбите, за да могат все повече фермерските храни да достигнат до повече потребители.

15. ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА ФБЗ „БИОСЕЛЕНА“

Отчетът за финансовото състояние на фондацията е изготвен въз основа на отчетите за приходите и разходите за стопанска и нестопанска дейност и отчета за паричния поток за 2016 год.

	Парични средства към 01.01.2016 год.	381602
1.	Приходи на фондацията	
1.1.	постъпления от нестопанска дейности	
1.1.1.	постъпления по проект "За Балкана и хората"	1749296
		138232
1.1.2.	Постъпления по проект „Енергийна ефективност“	
1.1.3	Постъпления Проект ОК-NET -Arable	2536
1.1.4.	Постъпления Проект Еразмус	16472
1.1.5.	Други постъпления от проекти и възстановени разходи по проекти	14149
	Всичко постъпления от нестопанска дейност	1920685
1.2.	Постъпления от стопанска дейност	
1.2.1.	Постъпления от клиенти	23256
1.2.2.	Постъпления от образователни услуги	27744
1.2.3.	Дивиденди	85464
1.2.4.	Други извънредни приходи	1046
	Всичко постъпления от стопанска дейности	137510
	Общо парични средства	24397979
	Плащания за покриване на разходи	
	Директни разходи по проект "За Балкана и хората"	384543
	Директни разходи по проект „Енергийна ефективност“	93085
	Плащания към партньори	1262849
	Проект ОК- NET Arrable	10820
	Проект Еразмус- Македония	6200
	Разходи други проекти	9010
	Общо плащания за нестопанска дейност	1766507
	Разходи за стопанска дейност	64100
	Всичко разходи	1830607
	Парични средства към 31.12.2015 год.	609190

Капиталът на фондацията възлиза на 23 000 лв., формиран от първоначалната вноска на учредителя в размер на 1000 лв. и от наличните материални и нематериални активи. През 2016 год. не е отчетена данъчна печалба от стопанска дейности. Годишният счетоводен отчет и годишната данъчна декларация са подадени в законоустановения срок.

ПАРТНЬОРИ НА ФОНДАЦИЯ БИОСЕЛЕНА:

1. FiBL - Изследователски институт по биологично земеделие, Швейцария
2. Министерство на земеделието и храните
3. IFOAM- Международната организация на биологичните движения
4. Българска асоциация Биопродукти
5. Тракийски университет- гр. Стара Загора
6. Аграрен университет- гр. Пловдив
7. Софийски университет „Свети Климент Охридски“
8. Институт по планинско земеделие и животновъдство, Троян
9. Институт по генетични растителни ресурси „К.Малков“, Садово
10. Институт по земеделие, Карнобат
11. Българско дружество за защита на птиците
12. Българска фондация „Биоразнообразие“
13. Асоциация на парковете в България
14. WWF- Дунавско-карпатска програма
15. Община Карлово
16. Община Троян
17. REDD- Швейцария
18. Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
19. Национална сдружение „Планинско мляко“
20. Българска агенция по безопасност на храните
21. Норвежка програма за сътрудничество и развитие- Иновация Норвегия
22. Норвежко кралско дружество за сътрудничество- Норгес Вел
23. Балкански институт за труда и социалната политика
24. Програмата за малки проекти на глобалния екологичен фонд- ПРООН
25. Pro Natura - Швейцария
26. SVS - Швейцария
27. Развъдна асоциация за местни автохтонни породи овце

28. Столичен център за работа с деца
29. Savoir-faire et découverte асоциация за биологично земеделие, Франция
30. Земеделска камара на департамент Drôme, Франция
31. FACE – Европейската мрежа на фермерските и занаятчийски производители на сирене и млечни продукти
32. Про- Био – Македония
33. Slow Food Vodno – Македония
34. Фондация „Българска месна традиция”
35. Професионална гимназия „Генерал Владимир Заимов” , Сопот
36. ot-x.com- немска он-лайн платформа за търговия с биологични суровини и продукти.
37. Регионална библиотека „Априлов- Палаузов”- гр. Габрово
38. Туристическо дружество „Луи Айер”- Свищов
39. Институт по агростратегии и иновации
40. Фондация „Информация и природозащита”
41. ХРАН КООП- София
42. Стопанска академия „Димитър Ценов”- гр. Свищов

МЕДИЙНИ ПАРТНЬОРИ НА ФОНДАЦИЯ БИОСЕЛЕНА:

1. АГРО тв
2. Сп. „Агрокомпас”
3. Телевизия Блумбърг
4. БНТ
5. В. „Капитал”
6. В. „Дневник”
7. БНР
8. Сп. „Агрозона”
9. В. „Български фермер”

Изготвили доклада:

Д-р Стоилко Апостолов - Управител

Елисавета Пъндева - финансов мениджър